

ธารแห่งธรรม

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

โพสท์ในถาวรธรรมเสวนา กระพุ้งที่ 005176 – โดยคุณ : mayrin [9 พ.ค. 2545]

เนื้อความ :

นักปฏิบัติอย่าหลงกิเลสอย่างละเอียด ให้รู้ปัญญาอริยสัจให้มากๆ ประกอบความ
เท็จจริง อริยสัจและไตรลักษณ์มีขอบเขตล้าวกิเลสทั้งหลายให้พินาศไป เมื่อเห็นความไม่
เที่ยงแล้ว จะเห็นความเที่ยงของจิตที่กลั่นมา ความไม่เที่ยง ทุกข์ อนิจจัง อนตตา ปฏิบัติทำ
ให้เข้มแข็งต่อการทรมานจิตของตน ไม่ให้กระทบกระเทือน อัศตกิลมถานุโยคและกาม
สุขลลิกานุโยคโดยให้เป็นสายกลาง

อยู่วิเวกคืออยู่ป่าที่สบายที่สุด สุขที่สุด อยู่กรุงเทพ ฯ ทุกข์ที่สุด ทุกข์ทั้งกายทั้ง
วาจา ทุกข์ทั้งใจ จะเอาเงินมาให้วันละหมื่นๆ ก็ไม่ต้องการเสียแล้ว การที่อยู่กรุงเทพฯ
เป็นการจำเป็นอดทนเพราะเห็นแก่ศาสนา

การภาวนากองลม เป็นใหญ่กว่ากรรมฐาน ๔๐ ทิศ เพราะลมหายใจพัดไปทั่วสกล
กาย เกิดธาตุรู้ทั่วไปของร่างกายดีกว่ากรรมฐานส่วนอื่นๆ ลมหายาบ ลมอย่างกลาง ลม
อย่างละเอียด มีการเข้าออก รู้ด้วยสติสัมปชัญญะ ฟอกให้บริสุทธิ์หมดจดเป็นอย่างดี ลม
เป็นอาหารของร่างกาย สติเป็นอาหารของจิต ความดีเป็นอำนาจยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น

อำนาจไตรลักษณ์ที่บุคคลชำนาญชำนาญแล้ว ไม่มีเวลาดับ สว่างเรื่อยๆ เพราะกำจัด
มืดคืออวิชชา กำจัดมืดเป็นสมบัติของพระอริยเจ้า จิตคงที่ จิตไม่กลับกลอก เพราะท่านมี
ญาณและมีปัญญา ผลมาจากไตรลักษณ์

อมตจิตของพระอรหันต์ นิพพานธาตุตายไปแล้ว ตัวอมตะยังมีอยู่ ดูบุคคลเขียน
ตัวอักษรไว้ในที่มีด จดประทับเสียก่อนเขียนแล้วดับไฟ มีดอยู่ก็จริง ตัวอักษรนั้นยังมีอยู่
ฉันใด สิ่งที่อยู่ด้วยปัญญาเอง เป็นอมตธรรม สติก็เรียกได้ เรียกนิพพานก็ได้ ต่อตายดับไป
อมตธรรมยังมีอยู่

สัตว์เกิดมาในโลกมีนิมิต ๕ คือ ชีวิตนั้นกำหนดไม่ได้ พยาธิป่วยไข้กำหนดไม่ได้
๑ กาลมรณะกำหนดไม่ได้ ๑ สถานที่ที่ถึงศพกำหนดไม่ได้ ๑ คติที่จะไปเกิดภพหน้า
กำหนดไม่ได้ ๑ นี่แหละนักปราชญ์เขาไม่ไว้ใจในชีวิต ฯ

สมบัติโลกีย์และโลกุตระเป็นของเก่าคือ พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าทั้งหลาย
โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ก็เอาของเก่ามาใช้ทั้งนั้น ๑ สมบัติของพระบรมจักรพรรดิเอาของ
เก่ารัดตนแก้ว ๗ ประการมาใช้ทั้งนั้น ๑ สมบัติโลกีย์และโลกุตระไม่สูญไปจากโลก เป็น
สมบัติประจำอยู่ในโลกนี้ทั้งนั้น สுகติ ทุกติ มีประจำอยู่เช่นนั้น ฯ

ผู้เจริญภาวนาใช้อารมณ์ธรรมต่างๆ กัน แต่ละกิเลสอย่างเดียวกัน จุณเสนาฆ่า
เสนารถ เสนาเดินด้วยเท้า เพื่อทำสงคราม แต่เอาชัยชนะอย่างเดียวกัน

พระอรหันต์ไม่รู้เป็นบางสิ่งบางอย่าง หลงสิ่งที่ไม่เคยได้สดับ หลงทิศที่ไม่เคยไป
ก็มี ในนามบัญญัติที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังก็มี จินตาสพทานไม่หลงรู้ไตรลักษณ์ ทำอาสวะให้
สิ้น

สัตว์เคราะห์จានเมื่อพักจิตแล้วก็ปฏิบัติตามกิเลสของตัว ส่วนมนุษย์นั้นนักค้นคว้า
มีเพียร มีปัญญา อุกุศล ฐานัน มนุสเสศ

เรื่องอดีตอนาคตเป็นเรื่องที่ยืดยาว เป็นตัววิญญะ เป็นนิวัตรณธรรม ทำให้จิตเศร้า
หมอง เรื่องปัจจุบันเป็นเรื่องสั้นๆ มีแต่กายกับจิตที่ประกอบไปด้วยไตรทวาร เป็น ทุกข์
อนิจจอนตดา พระสรรเสริญปัจจุบัน ทำให้มากๆ เพื่อตรัสรู้สวรรค์ นิพพานการภาวนา
ชำระในดวงจิตนั้นเป็นมหากุศล

พระไตรสรณาคมน์ดับทุกข์ได้นั้น เช่น บุคคลบางคนใจไม่ดีด้วยเรื่องใดเรื่อง
หนึ่งเมื่อเข้าไปวัดฟังเทศนาก็ใจดี ไม่อย่างนั้น เข้าสมาธิภาวนา กลับเป็นคนใจดี แลเห็น
คุณและโทษได้ นี่แหละพระรัตนตรัยดับทุกข์ได้จริง ไม่อย่างนั้นบุคคลมีราคะโทสะ
โมหะ มีทุกข์มาก เมื่อมาบวชแล้ว ภาวนาชำระกิเลสได้ ก็เป็นอันที่ดับทุกข์ได้จริง

นักปฏิบัติต้องผ่านมาร ใกล้เคียงอันตรายมาก่อนทั้งหมดทีเดียว ต่อไปจิตจึงกล้า จึง
อาจหาญ ปฏิบัติเห็นความจริงของศาสนา

คนจะตายนั้นจิตกับรูปปรากฏในที่อื่น

ภวานาก็ดี รักษาศีลก็ดี บำเพ็ญทานก็ดี ทำได้ ทั้งคนจนก็ทำได้ คนโง่ก็ทำได้ คนฉลาดก็ทำได้ ไม่เลือกกาล ไม่เลือกเวลา ไม่เลือกสถานที่ ไม่เลือกบุคคล นั่ง นอน ยืน เดิน ทำได้หมดทั้งนั้น เป็นคติที่จะประพจน์ในศาสนา

กายวิเวก จิตวิเวก อุปธิวิเวก เหล่านี้ดี ไม่ได้ยึดทั้งเหตุผล เมื่อรู้แล้วปล่อยตามสภาพที่เป็นเองของมัน ก็รู้แล้วสังขารทั้งหลายเป็นไตรลักษณ์อยู่แล้ว บังคับบัญชาไม่ได้ เกิดขึ้นก็เป็นเรื่องของเขา เมื่อตายก็เป็นเรื่องของเขา

บุญนั้นเป็นแก้วสารพัดนึก ความทุกข์บางอย่าง ถ้าไม่มีบุญแล้วช่วยไม่ได้จริงๆ ส่วนความทุกข์ธรรมดา ทุกข์หนาว ทุกข์ร้อน เป็นต้น ดังนี้ คนจนเขาก็ช่วยตนเองได้ บุญบุญนี้ไม่เป็นของที่จะซื้อขายได้ หรือขอกันได้ เป็นของประจำใจทุกๆ คน ไม่เหมือนสิ่งภายนอก เช่นอยู่กรุงเทพฯ บางคนขอทานทั้งหัวทั้งเมียทั้งลูกของตนเป็นเศรษฐี บุญนี้ไม่เป็นเช่นนั้น

การผิดถูกอย่างไร ข้อปฏิบัติอย่าให้ผิดธรรมเนียม ก็เป็นอันที่แล้วก็แล้วกัน ธรรมเนียมเป็นรากแก้วของศาสนา เป็นปฏิปทา ปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

ศาสนาเป็นของจริงตามอริยสัจ จะคดโกง ไปทางอื่นไม่ได้ ธรรมเนียมเป็นของจริงสรวรรคานิพพานเป็นของจริง นอกนั้นเป็นของปลอม ปฏิบัติไปได้ทุกคติ ของจริงเป็นปรมาตม ในศาสนา จริงวิมุตติ รวม ๒ อย่าง การเดินของจิตเป็นเรื่องมรรค เมื่อเดินสิ้นกิเลสแล้วเป็นวิมุตติ

ผู้ที่ถือราคะ โทสะ โมหะ อยู่เช่นนี้ นับว่ายังวนว่ายอยู่ในโลก เป็นเรื่องที่ไม่สิ้นสุด ราคะ โทสะ โมหะ เป็นเรื่องของชาติทุกข์ ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณทุกข์ ทำให้หมุนเวียนอยู่ในวัฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด

น้ำพระทัยของพระพุทธเจ้าเป็นของที่ประเสริฐ มีพระมหากรุณาสั่งสอนสัตว์ให้สิ้นทุกข์ได้ การเทศนาของพระองค์เป็นอัสจรรย ไตรทวารของพระองค์เป็นอัสจรรย กำลัง ๑๐ คือ ทศพลของพระองค์เป็นอัสจรรย ซึ่งได้นามตามอรรถว่า อัจฉริยมนุษย์เมื่อคราวพระองค์เปล่งสีหนาทในท่ามกลางบริษัท ไม่มีใครคัดค้านได้ ความรู้ของพระองค์เป็นอนันตคณียหาประมาณมิได้ มนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ นาค ครุฑ สัตว์ พระองค์ไม่ได้ จึงได้นามตามอรรถว่า ศาสดาเอก แปลว่าหนึ่งไม่มีสอง ซึ่งเป็นพระบรมครูของโลกทั้งหลาย แม้สำเนียงเสียงของพระองค์ตรัสก็เป็นอัสจรรยดุจเสียงพรหม หรือ

คุณเสียงนการเวก เพราะจับใจยิ่งหนักหนา เป็นที่ชักจูงน้ำใจของสัตว์ให้ยินดีตาม ตรงกับตำเนียงเสียง พอพริกพอเกลือ มีรสชาติ โอชะ โอหารส แก่ผู้ที่ได้สดับฟังเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อภavanaพิจารณาแยกคายแล้ว สังขาร โลกปลงให้เข้าเสียแล้วแต่เขาจะแก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องของเขา รับผิดชอบมรรคให้พ้นไปจากสังขาร โลก เพราะสังขาร โลกเป็นภัยใหญ่โต จะอยู่ไปก็เป็นเรื่องของเขา จะตายก็เป็นเรื่องของเขา แต่ภavanaความรู้ความเห็นในอมตธรรมนั้นให้มาก นั่นเองเป็นวิหารธรรมที่พึงของจิตเมื่อตายแล้วอันนี้เองจะไปเกิดในที่ดี แปลว่าไม่อุทธรณ์ร้อนใจในความแก่ เจ็บ ตาย นั่นเป็นเรื่องของสังขาร โลก

เมื่อรู้เท่าแล้ววางเฉยเป็นความสุขอย่างยิ่ง ถ้ามีความรักความชังอยู่นั้นเป็นทุกข์อย่างยิ่งเพราะยินดียินร้ายในเรื่องนั้น แปลว่า เจ็บ แสบ ร้อนไปด้วยเขาจึงเป็นทุกข์

การเดินธุดงค์เที่ยววิเวกในที่ทั้งปวง ขอย่ำให้ติดตระกูล ติดอาวาส ติดอาหารติดอากาศ ฐานะทั้ง ๔ นี้เป็นเครื่องผูกมัด พระโยคาวจรเจ้า เรื่องนี้ไม่ควรสนใจ ทำเหมือนพระมหากัสสปเถระเจ้า ไม่ติดในที่ทั้งปวง พระเถระไปมาในทิศทั้งปวงไม่ขัดข้อง คุณนกบินไปในเวหาที่มีกิจอันน้อยจะนั่น เมื่อติดแล้วพยายามถอนตัวออกในฐานะทั้ง ๔ นี้ จิตเกษม

สีกกับสมาธิปราบกิเลสอย่างหยาบและอย่างกลางเท่านั้น แต่กิเลสอย่างละเอียดนั้นปราบด้วยปัญญา นักค้นคว้าหาเหตุผลด้วยกำลังไตรลักษณ์ ประหารกิเลสเหล่านั้นให้สิ้นไปจากสันดาน ธรรมชาติของจิตติดกายว่าสวयงาม ใช้ปัญญาแยกส่วน แบ่งส่วนของกายให้เห็นเป็นปฏิภูมิต่อโครก ให้ชำนาญชำนาญโดยยิ่ง เมื่อเหนื่อยแล้วเข้าพักในสมาธิ หายเหนื่อยแล้วก็ใช้ปัญญาค้นธาตุเรื่อยๆ ทั้งนั้ง นอน ยืน เดิน จนสิ้นรากะ โลกะ โทสะ โมหะ เป็นสมุจเฉทปหาน

อย่าไปติดสุขในสมาธิในฌานสมบัติอย่างเดียว อย่าไปติดปัญญาอย่างเดียว จิตพุ่งชาน สมาธิหนุนปัญญา ปัญญาหนุนวิโมกซ์วิมุตติ เมื่อถึงวิโมกซ์วิมุตติแล้ว จิตพ้นจากกิเลสเท่านั้น

ภิกษุผู้มีมิตรดี มีสหาคี อันนี้เป็นไปเพื่อความแก่กล้าแห่งเจโตวิมุตติที่ยังไม่แก่กล้า

อสุภะแก้ราคะ เมตตาแก้โกรธ อานาปาแก้วิตกวิจารณ์ อนิจจสัญญาแก้ถอนทิฐิ มานะอนัตตาพึงเห็นตั้งใจไว้โดยดี ความถอน อสมีมานะ จิ้นเสียได้เป็นนิพพาน

ปัญญาเลศกว่าสิ่งทั้งปวง

ภavanaให้ดูสุกะ ไม่ให้ดูนิมิต ไม่ให้ดูพยัญชนะ ต่อนั้นพากเพียรสุกะ ตั้งแต่
อรุณขึ้นมาถึงพลบค่ำเวลา ๑ ตั้งแต่พลบค่ำไปถึงยาม ๑ ยามกลางคืนตั้งแต่ ๔ ทุ่มไปถึง ๘
ทุ่ม นั้นนอน นอกนั้นลุกขึ้นภavanaตลอดสว่างแจ้ง ๓ เวลานั้น ใช้ชีวิตเป็นไปด้วยวิธีนี้

ธรรมดาวิภูสงสารยอมหาค้นหาลายนั้นไม่พบ เป็นของที่ช้านานนั้นหนักหนา
หาค้นหาลายไม่ได้ มีแต่พระอริยเจ้าเพราะท่านทำวิภูชะให้สิ้น ให้สิ้นกิเลสเกิด
ไม่ได้

สละชีวิตอุทิศไว้ในศาสนา เป็นปรมัตถบารมี มีธรรมอย่างอุกฤษฏ์ ควรแก่มรรค
ผลนิพพาน บรรดาพระพุทธรเจ้าและพระอริยเจ้าสงวนนัก เพราะสุคติเป็นของประเสริฐ
ยิ่งกว่าทุกคติ บรรดาสัพบุรุษสนใจเรื่องศาสนามากกว่าสิ่งอื่นในโลก

การพักจิตของธรรมทั้งหลาย การคั่นกายและจิตด้วยไตรลักษณ์เป็นกำลังของ
ปัญญาทั้งหลายการรักษาศีลไม่ให้ต่างพร้อยเป็นกำลังของสมาธิทั้งหลาย รวมความว่า
รักษาศีลดีแล้ว หนุนสมาธิ การทำสมาธิดีแล้วหนุนปัญญา ปัญญาดีแล้วหนุนวิโมกข์
วิมุตติ

ธรรมดาพระจีณาสพท่านไม่ถือนิมิตที่เป็นกุศลและอกุศลไว้ในดวงจิตนั้น หา
มิได้ ท่านประพฤติแต่มตธรรม หาได้เดินผิดตามสมณะอื่นนั้นหามิได้ ท่านเดินตรงตาม
อริยสัจเท่านั้น

ความรู้ของฤๅษี รู้จิต รู้ปฏิสนธิ รู้จิตของคนอื่นก็ดี แต่ไม่รู้อริยสัจให้สิ้นกิเลส
เพราะฉะนั้นความรู้ฤๅษีประกอบไปด้วยกิเลส

อยู่สถานที่เป็นมงคลต้องตรวจวินัยให้บริสุทธิ์ ข้อวัตรให้เคร่งครัด แผ่เมตตาจิต
ถึงเทพและอมนุษย์เสมอ เพื่อหายกลัวทำความคุ้นเคยกับเจ้าถิ่น เวลานั้นมจิตเข้าไปถึง
หลัก จิตสว่างไสวมุทิตาเบาจิต ตรวจปฏิภาณ อุคหนิมิตแจ่มแจ้งดี จิตสู่วิปัสสนา เพื่อ
ความรู้เท่า สังขารนำมาซึ่งความเย็นใจและความสงบ

ให้รู้เท่าทันวิมุตติกับสมมุติ วางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติรู้ธรรม โดยความเป็นจริง ไม่
เหยียบย่ำอนัตตาลง ยกัตตาขึ้น ซึ่งเป็นยกข้างออกข้าง จักรอปรู้ธรรมได้อย่างไร อย่างรู้
โลกแล้วหลงธรรม ดุจข้ามแม่น้ำด้วยเรือ ถึงฝั่งแล้วปล่อยเรือ ไม่แบกหามเรือไปด้วย

อัตรามือนคลิ่นหรือสัตว์ร้ายในน้ำ อนาคตเหมือนเรือขึ้นเดินทาง เมื่อถึงฝั่งแล้ว
ปลอดภัย ทั้งเรือแล้วไปดังนี้ ไม่ควรยึดถือไว้โดยทั้งปวง

สมบัติพระบรมจักรพรรดิได้ทั้งสาวกและพระโพธิสัตว์ที่กำลังสร้างบารมี ที่เกิด
ภพน้อยภพใหญ่ กว่าบารมีจะแก่กล้าตรัสรู้ การก่อสร้างบารมีก็ดี การตรัสรู้ก็ดี ล้วนแต่
ทำกรรมที่ดี ในมนุษย์ทั้งนั้น แม้รกเปรตอสุรกายก็ดี ล้วนแต่ทำชั่วในมนุษย์โลกนี้
ทั้งนั้น

พระอริยเจ้าจิตของท่านแนบสังขารในอวิยะสังขารของท่านแปรอยู่เสมอ รู้ทั้ง
เกิดและดับทุกวาระจิตไม่มีเพลอ และท่านรู้เท่าสังขารทุกส่วน จึงเรียกท่านมีสติอัน
ไพบูลย์ คือมีสติเต็มที ฉะนั้นภายในจิตท่านไม่มีนึกคิดในทางที่ผิด และท่านไม่ทำบาป
ในที่ลับและที่แจ้ง เพราะฉะนั้นพระอรหันต์ทั้งหลายท่านไม่มีโทษ ท่านรู้แจ้งอริยสัจอยู่
ทุกเมื่อทุกขณะ

วิธีแก้บ้าคือให้ชำนาญงาน อนุโลมปฏิโลมของจิต ทวนกระแสเข้าจิตเดิม วาง
อุเบกขาต่ออารมณ์ทั้งหลาย ๑ สำคัญว่านิมิตทั้งหลายเป็นอาการของจิตนั้น ๑ เป็นของไม่
เที่ยง ๑ ให้ยกเป็นธรรมาธิฐานในนิมิตนั้นสอนจิต ๑ อย่าสำคัญนิมิตทั้งหลายเป็นของดี
๑ อาการเหล่านี้แต่ละอย่างๆ ล้วนแต่แก่นิมิตบ้าทั้งนั้น หลักสำคัญแก้ได้ด้วยไตรลักษณ์
ลบถ้านิมิตทั้งหลายได้

พิจารณาการตาย เมื่อตายแล้วจิตออกมาให้ปรากฏเป็นลักษณะอย่างนั้นๆ พิจารณา
กระดูกและลมหายใจทะลุออก ทุกเส้นขนนั้นดี เพื่อละอุปทาน จิตไม่ติดต่อกับธาตุอัน
อื่น รู้เฉพาะในดวงจิตอย่างเดียว โรคก็หาย นี่เป็นตบะอย่างยิ่ง ควรสนใจให้มาก

บุคคลจิตไม่มีธรรมเป็นเครื่องข่มแล้ว วันหนึ่งๆ คิดไปตั้งร้อยแปด เป็นนิสัยของ
ปุถุชน เพราะอย่างนั้นคติของปุถุชนนั้นเอาแน่ไม่ได้ เมื่อตายไปแล้วจะไปสุคติหรือทุคติ

พระพุทธเจ้าในอดีต อนาคต ปัจจุบัน สามารถประดิษฐ์พระธรรมขึ้นเป็นธรรมนิ
ยานิกรรมพระองค์ไม่นิ่งดูตาย ได้ประกาศธรรมคำสั่งสอน ให้สัตว์ปฏิบัติตามได้มรรค
ผล พระองค์เพียรจาริกอนุศาสนีสั่งสอนเวไนยสัตว์ ด้วยมหากรุณาอันยิ่งแท้ที่จริงพระ
ธรรมเกิดก่อน ตั้งแต่พระองค์ไม่ได้เกิด แต่ไม่มีใครประดิษฐ์ขึ้นได้นอกจากพระองค์ไป
แล้ว

ภาวนามรณสติหรือภาวนาบทอื่นๆ สติให้ระลึกทุกลมหายใจจึงไม่ประมาณ ถ้าอ่อนกว่านั้นประมาณ ทุกลมหายใจนั้นแหละ จึงทันกับสังขารแปรปรวนทุกลมหายใจนั้นทีเดียว

พิจารณาชั้น ๕ เห็นว่าไม่เที่ยง เพราะเป็นอย่างนั้นแล้วก็หาเป็นอย่างนั้นอีกไม่เป็นของยึดเกาะมาเป็นทุกข์ เพราะเกิดขึ้นแล้วแปรปรวนเสื่อมสิ้นไปเป็นอนัตตา เพราะไม่อยู่ได้อำนาจบัญชาของใคร วางเปล่าไม่มีเจ้าของ ชั้น ๕ จึงเป็นของน่าเบื่อหน่าย เป็นเหมือนเรือที่กำลังถูกไฟไหม้ ชั้น ๕ เป็นก้อนทุกข์

การได้พิจารณาเนื่องๆ ในความเกิด แก่ ตาย เมื่อได้เกิดสังเวชใจอ่อน ไม่กล้าทำบาปน้อยใหญ่ รีบเร่งทำกุศลสิ่งเดียวเพราะอายุน้อย ตายเร็วพลัน

ภาวนาอารมณ์นั้นๆ แก่จิตของเราแก้ที่อยู่ พิจารณาอารมณ์นั้นให้มากๆ เพื่อความแยกกายด้วยอำนาจไตรลักษณ์ ความรู้จึงกว้างขวาง ความรู้จึงแจ่มจernih

พาหุโลกโต ทำให้มากๆ ให้เป็นสันติวิภู โทเห็นธรรมชาติแปรปรวนด้วยญาณทัศนะเห็นด้วยปัจจัยตั้ง เฉพาะในดวงจิตเมื่อเห็นพระนิพพานนั้นแล้ว จิตสงบเอง ไปเอง รู้เอง ละเอง วางเอง ประหารเอง มีปฏิภาณเอง นี่เป็นความรู้ยิ่งเห็นจริงในธรรมทั้งปวง เมื่อเห็นเช่นนั้นก็เกิดความเบื่อหน่ายไม่ถื้อมั่นในสังขารทั้งปวง จิตเกษม

ของจริงมีอยู่ โลกเดินอยู่ในโลกปรากฏอยู่ในโลกมีเกิดตายอยู่ในโลกไม่มีที่สิ้นสุดโดยไม่รู้ต้นไม่รู้ปลาย เป็นของเที่ยงเวียนว่ายอยู่ในโลกเรื่อยๆ เป็นของดักเตือนจิตโดยไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ ทุกข์ อนิจจัง อนตตา ห้วนไหวแปรทั้งภายนอกภายในอยู่อย่างนั้น ทั้งยืนเดิน นั่งนอน ทั่วสากลพิภพ ไม่มีเวลาจบสิ้น อริยสัจมีแทบทุกทิศทุกทาง มีข้างบน ข้างล่าง ระหว่างกลาง สะท้อนสะท้อนอยู่อย่างนั้นไม่มีเวลาหยุดยั้ง

กล้องถ่ายรูปต้องถ่ายในที่สัจจ จึงแจ่มแจ้งดี เพราะสภาพทั้งหลายเป็นของนิ่ง เป็นของสงบวิเวก เห็นแต่ความแปรปรวน ของสังขาร เป็นธรรมเทศนา

การภาวนาเป็นเครื่องจูงใจในอารมณ์ที่คุ้นเคยในกรรมฐาน กระดูกละลมหายใจ เป็นคู่กันมีสมาธิเป็นแนวหน้า มีปัญญาเกิดทีหลัง ด้วยค่อยแก้ค่อยไขส่วนร่างกายให้เห็นไตรลักษณ์เป็นชั้นแปรปรวนอยู่เสมอ ลมพื๊ดออกพิจารณาหาอาสวกิเลสพิจารณา

กระดูก็ให้เห็นแยกออกจากกันเป็นส่วนๆ ด้วยญาณทัสนะ ด้วยความจริงใจในสังขารทั้งปวง ให้เห็นใจมาตั้งอยู่ในอมตธรรม ให้เห็นอารมณ์ทั้งสองอย่างนี้เป็นนิจ

จิตภavanaไตรลักษณ์ได้รอบครอบไว้ดีแล้ว ไม่มีอาการส่งจิตไปนอกร่างกาย ไม่อย่างนั้นจิตส่งไปอื่น หาปัญญาทางอื่นนอกร่างกายแล้ว ไม่แน่นแฟ้นเหมือนหาปัญญาทางภายใน เห็นระยะใกล้ ดีกว่าเห็นไกล เห็นไกลเป็นวิปัสสนา เห็นใกล้เป็นวิปัสสนา น้อมไปน้อมมานั้นเป็นจิตหยาบอยู่พิจารณาเห็นโดยเห็นภายใน ภายในนั้นเป็นจิตละเอียด ใกล้ต่อมรรคผล เมื่อเห็นภายในแล้ว น้อมไปนอกไปมาได้เสมอกัน แต่ให้เห็นภายในจนชินเสียก่อน จึงน้อมไปเห็นนอกจึงไม่มีสัญญาอารมณ์มาก

คนตระหนี่ย่อมเกิดในสภาพที่ยากจน คนไม่ตระหนี่บำเพ็ญทานเสมอ ย่อมเกิดในสภาพที่มั่งคั่ง

กามทั้งหลายตระการหวานชื่นใจ ย่อมย่ำยิจิตให้ผิดรูป บุคคลเห็นโทษของกามแล้ว พึงอยู่คนเดียวคุณนอแรด ทรมานตนตบะอย่างยิ่งให้ถึงอมตธรรม

กามทั้งหลายมีทุกข์มาก มีความสุขน้อย ทุกข์จะน้อยกว่ากามไปไม่มี ผู้ใดชอบเสพกามผู้นั้นย่อมเข้าถึงนรก

บุคคลทำบุญทำบาปนี้เป็นตัวกรรมติดตามตัวต่อไปข้างหน้าดุจเงาติดตามตัว

ดุจเกวียนติดตามรอยเท้าโคฉะนั้น เพราะฉะนั้นเกรงกลัวกรรมที่เป็นบาป

สมบัติของมนุษย์ไม่เป็นของสำคัญ คนโง่ คนขโมย คนมีฉันทิฐิเขาหาได้ แต่มนุษย์สมบัติสวรรค์สมบัติ คนไม่มีศีล นั้นหาไม่ได้

ภวานากองลมทำงาน จิตก็ทำงาน ให้รู้อยู่ในกองลม ทุกข์สอนร่างกาย มี ทุกข์อนิจจัง อนตตา ปราภฏาเรื่อยๆ ได้ชื่อว่าฟังธรรมเรื่อยๆ รู้เรื่อยๆ จิตทำความดีนั้นคิดจะต้องพันเรื่อยๆ คือพันทุกข์

พระโยคาวจรเจ้า ควรเพ่งกายเป็นไตรลักษณ์ เป็นโรค ดุจหัวฝี เป็นลูกศร เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ เป็นของลำบาก เป็นของแปรปรวน เป็นของแตกหัก เป็นของจัญไร เป็นอุบาทว์ เป็นภัย เป็นอุปสรรค เป็นของหวั่นไหว เป็นของผุพัง เป็นของไม่ยั่งยืน เป็นของไม่มีที่หลบหลีกไม่ด้านทาน ไม่เป็นที่พึ่งอาศัย เป็นของว่างเปล่าเป็นของมีโทษ เป็นของแปรปรวนเป็นธรรมดา เป็นเหยื่อแห่งมาร เป็นของน่าสงสาร

อานิสงค์แผ่เมตตาจิต กลับคืนเป็นสุข ไม่ฝันร้าย มนุษย์เทวดารักใคร่ เทวดาย่อม
รักษา พิชิตาตราวุธทั้งหลายทำร้ายไม่ได้ กลืนปากหอม ผิวพรรณวรรณะงาม

ไม่หลงตาย ตายแล้วไปพรหมโลก จิตเป็นสมาธิเร็ว

ราคะ โทสะ โมหะ ดูกดึมน้ำเค็ม ดื่มเข้าไปมากเท่าไร ยิ่งกระหายน้ำจืด ความ
พอใจของมนุษย์ไม่มีเขตแดน

ร่างกายนี้เป็นฐานะที่ยืมเขามาประกอบ แก่ชรา มรณะส่งคืนเขาไป เช่น ยืมเขามา
ค้าขายหากำไร ในบุญและบาป และไม่รู้กำหนดที่จะต้องตายในเวลาใด แปลว่าส่งเขาคืน

ภายในโลกต้องมีจี๋เกี่ยวข้องกันแห่งความสกลปรก ไม่แปลกอะไรกัน ใครอยู่ใน
โลกต้องเป็นเช่นนั้นเหมือนกัน กายนี้ทุกข์มาก ได้สมหวังก็เป็นทุกข์ ไม่ได้สมหวังก็เป็น
ทุกข์ การเปลี่ยนแปลงของธาตุขันธ์ทุกข์ หนาวร้อนเย็นทุกข์ พยาธิทุกข์ กลัวภัยภายนอก
มีคนอื่นเขามาตีต่างๆ ชีวิตนี้อยู่ด้วยความฝืดเคืองยิ่งนัก หากความสุขแทบไม่มีเลย นี่พระ
อริยเจ้าเบื่อนักเบื่อนักยิ่งทำความเพียรให้ถึงนิพพาน

ให้ใช้ปัญญาเร่งความเพียรไม่หยุดยั้ง ขอให้ประกอบด้วยไตรลักษณ์ กิเลสมันจะ
อยู่ ณ ที่ไหนกิเลสอยู่ ณ ที่ใจ ปัญญา ก็อยู่ ณ ที่ใจ ไตรลักษณ์เป็นธรรมอุกฤษฏ์ชำระกิเลส
จากจิตได้ เคนมรรคพอแล้วมันแก้เอง

ธรรมะทั้งหลายเป็นธรรมชาติทรงคุณภาพไว้อย่างสมบูรณ์ และพระธรรม
ประกาศความจริงอยู่เรื่อยๆ ศาสนาธรรมออกจากพระโอษฐ์ของพระองค์ผู้เดียว พระองค์
ฉลาดในธรรมทั้งปวง คุณงามหาสมุทร ฉลาดประกาศพระธรรมให้เหมาะกับจริตของ
พุทธบริษัท ขณะที่พระองค์แสดงธรรมอยู่ บริษัทจึงพากันสำเร็จเป็นชั้นๆตามวาสนาของ
ตน

สาวกแสดงธรรมทรมานบริษัทมีคุณภาพที่ ๒ ของพระพุทธเจ้า สมัยทุกวันบุคคล
แสดงไม่สะอาด จิตเปื้อนด้วยกิเลส จึงไม่มีปาฏิหาริย์เหมือนครั้งพุทธกาล เช่นเดียวกับ
อาหารที่สะอาดพลัดตกมือ เปื้อนดินไม่น่ารับประทานฉันนั้น ก็ผู้แสดงก็ไม่สะอาดผู้รับ
ธรรมก็ไม่สะอาด โดยทำนองนั้น

มัชฌิมาคือความพอดีพองาม มีความกว้างขวาง เดิน อยู่ กลับ นอน ก็ให้เป็นกลาง
ไปมา ก้าวหน้า ถอยหลังก็ให้พอดีพองาม ข้อปฏิบัติ ปฏิบัติทุกอย่างให้พอดีพองาม
ความรู้เห็นก็ให้เป็นมัชฌิมะ การทำ การพูด การกิน ทุกกิจยาเคลื่อนไหว ก็ให้เป็นมัชฌิมะ

ปานกลาง แม้ความแก่ความบริสุทธิ์ของจิตก็ให้เป็นมัชฌิมาสัมปยุตด้วยญาณ แต่ (คนเรา) ไม่ใช่ กลางคือมรรค สรุปรเรียกว่ากลางสมมุติกับวิมุตติ สมมุติก็รู้เท่า วิมุตติก็รู้เท่า ปล่อยวางทั้ง ๒ เจื่อนไว้ตามเป็นจริงเพราะศาสนาธรรมเป็นมัชฌิมา ไม่เข้าใคร ไม่ออกใคร ผู้ปฏิบัติจะรู้ธรรมด้วยความเป็นจริง จะเหยียบย่ำอนัตตาลงยกอึดตาขึ้น ซึ่งเป็น การยกข้างนี้ออกข้างโน้น ไม่รู้จักธรรมรอบได้เลย เพราะส่วนที่ตนสำคัญว่าเป็นอนัตตา ยังถือไว้อยู่ ก็เรียกว่า รู้โลกแล้วกลับหลงธรรม คนทั้งโลกก็เรือข้ามน้ำถึงฝั่งแล้วปล่อย เรือ เพราะอาศัยเรือชั่วคราวเป็นธรรมที่ควรปล่อยวางโดยแท้ ไม่ควรถือนั่นด้วยประการ ใด จิตทรงความเป็นยถาภูตญาณทัสนานุตรริยะตลอดกาล คือ ความเห็นจริงทั้งธรรมฝ่าย อนัตตา ทั้งฝ่ายอึดตา พุทธะ ธรรมะ ไม่มีช่องว่าง ซึ่งไม่พอลุ่มหลงสังขารแต่น้อยเรียกว่า มัชฌิมาโดยธรรมชาติเป็นกลาง ระหว่างธรรมทั้งหลายกับจิต ระหว่างจิตกับธรรม ทั้งหลาย ระหว่างจิตกับจิตอีกวาระหนึ่งเป็นสุดท้าย เปลี่ยนบทบาทพลิกสันเป็นคมจาก มีดเล่มเดียว

พิจารณาที่ประชุมแห่งชั้นหรือที่รวมแห่งสภาวะอันนี้ ถ้าปัญญาไม่รอบคอบ จริงๆ จิตเกิดความสำคัญขึ้นในตนว่าเป็นพระอรหันต์ ซึ้งอยู่เพียงเท่านั้น ก็ให้ไม่รอบคอบ อันนี้ อาจไม่ระบายนิสสละเสียดยิ่ง แล้วสอนคนอื่นเกิดความสำคัญผิดไปตามๆ กัน ก็ได้ ขอยกตัวอย่างให้ฟัง คือ บุคคลมองเห็นสิ่งอื่นๆ ข้างนอกได้ไม่มีประมาณ แต่ไม่มองเห็น หน้าของตน ฉะนั้นต้องนำกระจกเงามองหน้าตัวเอง ย่อมเห็นสภาวะได้ทั่วไป จิตดวงนี้ แหะละสำคัญมากเป็นอนุสัยนอนอยู่ในสันดาน ขอให้นักปฏิบัติค้นคว้ามากๆ จิตดวงนี้มี อัจฉริยะหลายอย่างคือมีความมองอาจ มีสติสัมปชัญญะ ความสว่างไสวความฉลาดอาจ หาญ แต่ขอถามว่า อาสวะสิ้นแล้วหรือยัง สำคัญของนักปฏิบัติว่าสำคัญตัวถึงนิพพาน ขอ ย่อมนอนใจรีบเร่งปฏิบัติเข้าไปให้สิ้นอาสวะนี้พระอริยเจ้าบางองค์ยังไม่สิ้นสำคัญตัวมี จำนวนมากองค์

ปัญญาอบรมสมาธิ คือ ปัญญาแวดล้อมเพื่อปลอบให้จิตอยากเป็นสมาธิ เพราะจิต มั่นวังไปตามกระแสของเจตสิก ต้องให้มีปัญญาห้ามจิตเดิน เมื่อจิตไม่เดินแล้ว จิตก็เป็น สมาธิสงบเป็นอารมณ์อันเดียวเท่านั้น

คฤหัสถ์เพียงมีศีล ๕ เป็นนิจันั้น ดิอยู่แล้ว เป็นผู้ทรงพระวินัยที่ดีปดอบายภูมิ ๔ ได้สำหรับผู้ครองเรือนเป็นสุข ศีลทุกประเภทตัดกายวาจาไม่ให้กะนอง จึงรักษาตัวเป็น ปกติดี

แม้คนทั้งหลายเห็นว่าศีลไม่จำเป็นจะต้องรักษา หมายความว่า เขาไม่อยากจะ
คนดีด้วยโลกเขา คนเช่นนี้ต่างผลาญโลกให้ฉิบหาย ศีลเป็นสมบัติของมนุษย์ทุกกาลทุก
สมัยที่ประพฤติได้เป็นการดี

คนติดวิชาคุณเขาเลี้ยงสุกรด้วยเกลบรำไ้วมาเพื่อเป็นอาหาร

การมีปัญญอบรมสมาธินั้น หมายความว่า ไม่ให้ติดสมาธิอย่างเดียว ปัญญาเพื่อ
แก้สมาธิให้สิ้นกิเลสอาสวะเท่านั้น

คัดลอกจาก: จันทสาโรนุสรณ์

ด้วยจิตกราบบูชา

จากคุณ : mayrin [9 พ.ค. 2545]